

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет *Географічний*
Кафедра ґрунтознавства і географії ґрунтів

Затверджено

На засіданні кафедри
ґрунтознавства і географії ґрунтів
географічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від “31” серпня 2022 р.)
Завідувач кафедри

___ проф. З.П. Паньків

Силабус з навчальної дисципліни
«ДЕГРАДАЦІЯ ТА ОХОРОНА ҐРУНТІВ»,
що викладається в межах
ОПП «Ґрунтознавство та експертна оцінка земель»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 103 «Науки про Землю»

Львів 2022

Назва курсу	Деградація та охорона ґрунтів
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка, географічний факультет, вул. Дорошенка, 41
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра ґрунтознавства і географії ґрунтів
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 Природничі науки 103 – Науки про Землю
Викладачі курсу	Гаськевич Володимир Георгійович, доктор географічних наук, професор кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів
Контактна інформація викладачів	тел. 067-26-49-038 e-mail: haskevich_vg@ukr.net м. Львів, вул. Дорошенка, 41, географічний факультет, 3 поверх, каб. 108
Консультації по курсу відбуваються	У день проведення практичних занять або за домовленістю. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або телефонувати.
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/academics/bachelor/earth-science-geography
Інформація про курс	Дисципліна “Деградація та охорона ґрунтів” є вибірковою дисципліною з циклу професійної та практичної підготовки зі спеціальності 103 – «Науки про Землю» для освітньої програми «Ґрунтознавство та експертна оцінка земель» бакалавра, яка викладається у 8 семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Предметом вивчення навчальної дисципліни є проблеми, принципи деградації ґрунтів. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1). Деградація ґрунтів і земельно-кризові ситуації. Причини і типологія деградації ґрунтів. Ерозійна деградація ґрунтів. Деградація ґрунтів через забруднення. Меліоративна деградація ґрунтів. 2). Техногенна деградація ґрунтів. Біохімічна і хімічна деградація. Геоекоаномальні деградації ґрунтів. Заходи охорони і збереження ґрунтів.
Мета та цілі курсу	Метою дисципліни “Деградація та охорона ґрунтів” є вивчення деградаційних процесів в ґрунтах, їхніх причин і наслідків географії деградації ґрунтів, оцінки рівнів їхнього прояву, ознайомлення з заходами охорони і збереження ґрунтів. Цілі курсу: <ul style="list-style-type: none"> ➤ вивчення дефініції “деградація ґрунтів”; ➤ вивчення причин, що зумовлюють деградацію ґрунтів; ➤ вивчення класифікаційних рівнів деградації ґрунтів ➤ ознайомлення з діагностикою і оцінкою рівнів деградації ґрунтів; ➤ ознайомлення з наслідками деградації ґрунтів; ➤ визначення шляхів мінімізації деградаційних процесів, заходів охорони і збереження ґрунтів.
Література для вивчення дисципліни	Базова <ol style="list-style-type: none"> 1. Медведєв В. В., Лактіонова Т. М. Агрофізична деградація ґрунтів // Родючість ґрунтів. Моніторинг та управління. – К.: Урожай, 1992. – С. 80-90. 2. Методика моніторингу ґрунтів, що перебувають у кризовому стані.–Харків: Вид-во “Інституту ґрунтознавства і агрохімії ім. О.М. Соколовського”, 1998.88 с. 3. Охорона ґрунтів / М.К.Шукула, О.Ф.Гнатенко, Л.Р.Петренко, М.В.Капштик. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 2001. – 398 с. Допоміжна <ol style="list-style-type: none"> 4. Гаськевич В. , Нецик М. Пірогенна деградація ґрунтів Малого Полісся: ґрунтово-екологічні і соціально-економічні аспекти // Вісник Львівського університету. Серія географічна. 2008. №35.–49-57. 5. Гаськевич В. Г. Агрофізична деградація осушених мінеральних ґрунтів Малого Полісся // Агрохімія і ґрунтознавство. Спеціальний випуск до V з’їзду УТГА: В 3-х ч. – Харків: Аграрна наука, 1998. – Ч. 3. – С. 115-116. 6. Гаськевич В. Г. Аналіз природно-антропогенних факторів деградації

	<p>ґрунтів Мало́го Полі́сся // Україна: географічні проблеми сталого розвитку. Зб. наук. праць. В 4–х т.–К.: ВГЛ Обрії, 2004.–Т. 3.– С. 207–209.</p> <p>7. Гаськевич В. Г. Прояви кризових ситуацій в осушених мінеральних ґрунтах Мало́го Полі́сся // Вісн. Укр. Будинку економ. та науково-технічних знань. – К.: Знання, 1998. – № 4. – С. 118-119.</p> <p>8. Гаськевич В. Г., Позняк С.П. Осушені мінеральні ґрунти Мало́го Полі́сся: Монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 256 с.</p> <p>9. Гаськевич В.Г. Ерозійна деградація ґрунтів Мало́го Полі́сся: географія, причини, наслідки, шляхи подолання // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Географія. Вінниця, 2006. – Вип.. 12. – С. 9 – 18.</p> <p>10. Гаськевич В.Г. Трансформація гумусового стану дерново-підзолистих ґрунтів Мало́го Полі́сся під впливом дефляції // Генеза, географія і екологія ґрунтів.</p> <p>11. Гаськевич В.Г. Трансформація загальних фізичних властивостей лучних ґрунтів долини ріки Полтви під впливом осушення. // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування.–Випуск 3 (39). Частина 1.–Рівне, 2007.–С. 236-241.</p> <p>12. Гаськевич В.Г., Пшевліцький М.І. Консервація малопродуктивних і деградованих земель Мало́го Полі́сся: сучасний стан і проблеми реалізації / Збірник наукових праць ПДАТУ. – Випуск 15. – Том 1. Проблеми моніторингу ґрунтів і сучасні технології відтворення їх родючості. – Кам’янець – Подільський – 2007. – С. 310-315.</p> <p>13. Ґрунти Львівської області: колективна монографія. /за ред. С. П, Позняка.- Львів. 2020. ЛНУ імені Івана Франка. - 424 с.</p> <p>14. Земельний кодекс України.–Львів: НФВ “Українські технології”, 2001.80 с.</p> <p>15. Козловський Б. І. Меліоративний стан осушуваних земель західних областей України. – Львів: Євросвіт, 2005. – 420 с.</p> <p>16. Пшевліцький М.І., Гаськевич В.Г. Ґрунти Сокальського пасма і їх агротехногенна трансформація. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім.. І. Франка, 2002. 180 с.</p> <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси</p> <p>17. Державні санітарні норми та правила “Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною” (ДСанПіН 2.2.4-171-10). Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0452-10#Text</p> <p>18. Перелік основних нормативних документів у галузі ґрунтознавства, агрохімії та охорони ґрунтів. / С.А. Балюк, М.Є. Лазебна. – Харків: "Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н. Соколовського", 2020. 73 с. URL.: http://www.issar.com.ua/downloads/b_perelik_2020_1.pdf.</p>
Тривалість курсу	Один семестр
Обсяг курсу	48 год аудиторних занять (24 год. лекцій і 24 год. практичних занять) і 72 години самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті вивчення цього курсу студент повинен:</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ визначення поняття “деградація ґрунтів”; ➤ причини, що викликають деградацію ґрунтів; ➤ економічні і екологічні наслідки прояву деградаційних процесів; ➤ типи і види основних деградаційних процесів; ➤ нормативно–діагностичну базу оцінки рівнів деградації ґрунтів; ➤ географію прояву деградаційних процесів в Україні; ➤ заходи мінімізації деградаційних процесів, охорони ґрунтів. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ володіти і розуміти понятійно-термінологічний мінімум спецкурсу “Деградація і охорона ґрунтів”; ➤ визначати фактори, які викликають деградацію ґрунтів, аналізувати їхні причини і прогнозувати наслідки; ➤ визначати типи і види деградації ґрунтів; ➤ оцінювати ступінь прояву деградаційних процесів; ➤ визначати шляхи мінімізації і локалізації деградаційних процесів,

	<p>пропонувати заходи охорони і збереження ґрунтів ;</p> <p>➤ застосовувати теоретичні знання спецкурсу в професійній діяльності.</p> <p><i>Студенти здобудуть такі компетентності:</i></p> <p>Загальні компетентності (ЗК)</p> <p>К04. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>К08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>К11. Прагнення до збереження природного навколишнього середовища.</p> <p>Фахові компетентності</p> <p>К13. Знання та розуміння теоретичних основ наук про Землю як комплексну природну систему.</p> <p>К17. Здатність до всебічного аналізу складу і будови геосфер.</p> <p>К19. Здатність проводити моніторинг природних процесів.</p> <p>К24. Здатність інтегрувати здобуті знання в галузі ґрунтознавства з метою охорони ґрунтів, відтворення та збереження притаманних ґрунтам властивостей в практичних цілях; управляти родючістю ґрунту; формувати геопросторові бази даних властивостей ґрунтів, здійснювати картографування ґрунтового покриття.</p> <p>Програмні результати навчання</p> <p>ПР01. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області наук про Землю.</p> <p>ПР08. Обґрунтовувати вибір та використовувати польові та лабораторні методи для аналізу природних та антропогенних систем і об'єктів.</p> <p>ПР16. Характеризувати основні чинники ґрунтоутворення, властивості основних типів ґрунтів України та світу, особливості їх ґрунтокористування, проводити моніторинг ґрунтів та пропонувати заходи охорони і збереження ґрунтів.</p>
Ключові слова	Ґрунт, ґрунтовий покрив, охорона ґрунтів, деградаційні процеси, типи та види деградації ґрунтів.
Формат курсу	Очний
Структура і теми курсу	Див.: Таблиця «Схема курсу»
Підсумковий контроль, форма	Залік наприкінці семестру, оцінка враховує виконання практичних робіт, результати модульних контрольних робіт.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з ґрунтознавства, фізики ґрунтів, хімії ґрунтів.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p><i>Лекційна форма навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - проведення лекцій з використання мультимедійного забезпечення; - пояснення та наведення прикладів практичної діяльності із лекційних тем; - проблемно-пошуковий метод; - навчальна дискусія, опора на життєвий досвід - презентація. <p><i>Практичні заняття:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - доповідь, методи узагальнення, методи порівняння, методи конкретизації, дискусія, запитання-відповідь. <p><i>Самостійна робота:</i> поглиблене вивчення тем курсу, виконання завдань семінарських занять, підготовка до модульного опитування, іспиту.</p>
Необхідне обладнання і матеріали	Ноутбук, мультимедійний проектор, демонстраційний екран, Wi-Fi, а також програмне забезпечення: Microsoft Office Word, Microsoft Office PowerPoint.
Критерії оцінювання	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> - семінарські заняття: максимальна кількість балів – 60 (6 семінарських занять оцінюються максимум по 10 балів кожне). Критерії оцінювання: <p>Критерії оцінювання семінарських занять:</p> <ul style="list-style-type: none"> 9-10 балів – студент підготував презентацію, розкрив тему повністю, логічно викладає інформацію, робить висновки, володіє матеріалом на 100%; 7-8 балів – студент підготував презентацію, розкрив тему повністю, вільно викладає матеріал, є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків; 5-6 балів – студент розкрив тему повністю, проте не підготував презентації;

	<p>3-4 бали – студент розкрив тему частково, не висвітлені всі пункти, матеріал переказує, допускається помилок; 1-2 бал – студент не розкрив тему, виголошує окремі тези; 0 балів – студент не підготував доповіді.</p> <p>- контрольні заміри (модулі): максимальна кількість балів – 40. Модулі студенти виконують письмово. Два модулі, у 1 модулі 3 питання, кожне з яких оцінюється максимум у 8 балів; у 2 модулі 2 питання, кожне з яких оцінюється максимум у 8 балів. Критерії оцінювання:</p> <p>7-8 балів – студент повністю розкрив проблематику, яка піднімалася в запитанні, навів приклади, висвітлив причинно-наслідкові зв'язки, використав знання, отримані при самостійній роботі; 5-6 балів – студент володіє навчальним матеріалом, проте не помітне застосування додаткової рекомендованої літератури при підготовці до модуля; 3-4 бали – студент погано володіє навчальним матеріалом, лише частково дав відповідь на питання; 1-2 бали – студент не володіє навчальним матеріалом, має дуже віддалене уявлення про те, що його запитують; 0 балів – студент не відповів на запитання.</p> <p>- Підсумкова максимальна кількість балів: <u>100</u></p> <p><i>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</i></p>
<p>Питання до модулів</p>	<p><i>Модуль I</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати предмет і завдання курсу. 2. Екологічні функції ґрунтів. 3. Становлення вчення про деградацію та охорону ґрунтів в Україні і світі. 4. Що таке деградація ґрунтів? 5. Проаналізувати поняття “деградовані землі” та “малопродуктивні землі”. 6. Охарактеризувати “констатаційні” визначення деградації ґрунтів. 7. Продукційні визначення деградації ґрунтів. 8. Охарактеризувати “власне ґрунтові” визначення деградації ґрунтів. 9. Деградація ґрунтів і ґрунтового покриву. 10. Типи та види деградації ґрунтів. 11. Чинники деградації ґрунтів. 12. Ерозійна деградація ґрунтів. 13. Типи та види водної ерозії ґрунтів та їх коротка характеристика. 14. Площинний змив, причини виникнення та розвитку. 15. Лінійний розмив, причини виникнення та розвитку. 16. Нормальна і антропогенна ерозія. 17. Умови прояву водної ерозії. 18. Характеристика кліматичних умов прояву водної ерозії. 19. Вплив рельєфу на розвиток процесів водної ерозії. 20. Протиерозійна стійкість ґрунтів і її складова і значення. 21. Антропогенний фактор розвитку водної ерозії ґрунтів. 22. Визначення ерозійних втрат ґрунту при водній ерозії. 23. Аналіз стану розвитку процесів водної ерозії у Львівській області та Україні. 24. Вітрова ерозія, її причини і характеристика. 25. Протидефляційна стійкість ґрунтів. 26. Шкода від водної ерозії ґрунтів. 27. Шкода від вітрової ерозії ґрунтів. 28. Допустимі рівні водної і вітрової ерозії ґрунтів. 29. Визначення втрат ґрунту від вітрової ерозії. 30. Визначення швидкості ерозійної деградації ґрунтів. 31. Аналіз стану розвитку процесів вітрової ерозії в Україні. 32. Аналіз стану розвитку процесів дефляції в Львівській області. 33. Техногенне порушення ґрунтів і його причини. 34. Види техногенного порушення ґрунтів. 35. Наслідки техногенного порушення ґрунтів.

36. Проаналізувати географію техногенних порушень ґрунтів в Україні.
37. Причини та наслідки антропогенного забруднення ґрунтів.
38. Види забруднення ґрунтів.
39. Особливості оцінки забруднення ґрунтів.
40. Причини і наслідки забруднення ґрунтів нітратами.
41. Пестицидні навантаження в сучасних агроценозах.
42. Наслідки застосування пестицидів у сільському господарстві.
43. Джерела та наслідки забруднення ґрунтів важкими металами.
44. Забруднення ґрунтів викидами газових і нафтових свердловин.
45. Забруднення ґрунтів побутовими відходами.
46. Джерела радіації та забруднення ґрунтів радіонуклідами.
47. Природна радіоактивність ґрунтів і її походження.
48. Меліорація ґрунтів і її види.
49. Вплив меліорації на властивості ґрунтів.
50. Вплив осушувальних меліорацій на властивості ґрунтів і розвиток деградаційних процесів.
51. Вплив зрошувальних меліорацій на властивості ґрунтів і розвиток деградаційних процесів.
52. Кризові ситуації на осушених землях і шляхи їхнього подолання.
53. Вторинне засолення і осолонцювання ґрунтів, причини і наслідки.
54. Пірогенна деградація торфових ґрунтів.
55. Меліоративна деградація ґрунтів.

Модуль 2

1. Джерела органічної речовини в ґрунті і шляхи відтворення гумусу.
2. Дегуміфікація ґрунтів. Причини та наслідки.
3. Ерозійні процеси і дегуміфікація ґрунтів.
4. Спрацювання торфовищ, причини і наслідки.
5. Методика визначення втрат гумусу внаслідок деградації.
6. Агрохімічне виснаження ґрунтів.
7. Загальні фізичні властивості ґрунтів і їхнє агроекологічне значення.
8. Причини та наслідки фізичної деградації ґрунтів.
9. Деградація ґрунтів за щільністю будови, причини і наслідки.
10. Деградація ґрунтів за величиною загальної шпаруватості.
11. Гранулометрична деградація ґрунтів.
12. Структура ґрунту і її агроекологічне значення.
13. Причини знеструктурування ґрунтів.
14. Наслідки агрофізичної деградації ґрунтів.
15. Методи визначення та оцінки агрофізичної деградації ґрунтів.
16. Поняття про фітосанітарний стан ґрунтів.
17. Деградація ґрунтів, пов'язана з геоекоаномаліями.
18. Причини розвитку геоекоаномальних деградацій ґрунтів.
19. Наслідки прояву геоекоаномальних деградацій ґрунтів.
20. Деградація ґрунтів і земель, пов'язана з неотектонікою.
21. Деградація ґрунтів і земель, пов'язана із сейсмічністю.
22. Деградація ґрунтів і земель, пов'язана з карстом.
23. Деградація ґрунтів і земель, пов'язана із зсувами.
24. Деградація ґрунтів і земель, пов'язана з вітровалами.
25. Деградація ґрунтів і земель, пов'язана з сніговими лавинами.
26. Деградація ґрунтів і земель, пов'язана з підтопленням і вторинним заболоченням.
27. Мочари і деградація ґрунтів.
28. Деградація ґрунтів і земель, зумовлена соляними куполами.
29. Географія геоекоаномальних деградацій ґрунтів в Україні.
30. Проаналізувати екологічну ситуацію в Україні в контексті геоекоаномальних деградацій.
31. Деградаційні процеси, пов'язані з опустелюванням і аридизацією.
32. Деградація структури ґрунтового покриву.
33. Агротехнічні заходи захисту ґрунтів від водної ерозії.

	<p>34. Лукомеліоративні протиерозійні заходи.</p> <p>35. Лісомеліоративні протиерозійні заходи.</p> <p>36. Гідротехнічні протиерозійні споруди.</p> <p>37. Меліорація і охорона заяржених земель.</p> <p>38. Боротьба з селевими потоками.</p> <p>39. Заходи протидії карсту і зсувів.</p> <p>40. Заходи захисту ґрунтів від вітрової ерозії. Протидефляційне землевпорядкування.</p> <p>41. Протиерозійна організація території.</p> <p>42. Захист ґрунтів від іригаційної ерозії.</p> <p>43. Шляхи усунення забруднення ґрунтів мінеральними добривами і отрутохімікатами.</p> <p>44. Заходи попередження забруднення ґрунтів важкими металами та іншими токсичними речовинами.</p> <p>45. Біологічні методи переробки побутових відходів.</p> <p>46. Природні закони землеробства та їхнє використання в профілактиці втрат родючості ґрунтів.</p> <p>47. Хімічна меліорація ґрунтів і її види.</p> <p>48. Вторинне окарбоначення ґрунтів, причини і наслідки.</p> <p>49. Підкислення і декальцинація ґрунтів.</p> <p>50. Озалізнення ґрунтів.</p> <p>51. Вторинне осолонцювання і засолення ґрунтів.</p> <p>52. Шляхи оптимізації використання пірогенно деградованих торфових ґрунтів.</p> <p>53. Заходи профілактики фізичної і агрофізичної деградації ґрунтів.</p> <p>54. Біологічне землеробство: загальна концепція і розвиток.</p> <p>55. Шляхи мінімізації деградаційних процесів.</p> <p>56. Консервація деградованих і малопродуктивних земель.</p> <p>57. Моніторинг ґрунтів і його призначення.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після завершення курсу.

Схема курсу

Тиж.	Тема лекцій	Форма діяльності (заняття)	Література (нумерація джерело)	К-ть год.
1-2	Вступ. Предмет, об'єкт вивчення і завдання курсу. Проблематика деградації та охорони ґрунтів в Європі Україні і світі. Теоретичні основи вивчення деградації ґрунтів і ґрунтового покриву Деградація ґрунтів і земельно-кризові ситуації. Методика виявлення деградації ґрунтів.	<i>Лекція</i>	1, 4, 14, 17, 18	4
	<i>Семінарське заняття №1</i> Види ґрунтових деградаційних процесів, як спричиняють екологічну незбалансованість та деструкцію ґрунтів та ґрунтового покриву.	<i>Семінар</i>		4
	Проблеми деградації ґрунтів у світі та України. Внесок українських ґрунтознавців у вивчення деградації ґрунтів	<i>С/р</i>		12
3-4	Фактори і причини деградації ґрунтів і ґрунтового покриву Класифікація деградації ґрунтів і ґрунтового покриву. Діагностичні критерії деградації ґрунтів. Наслідки та збитки спричинені деградацією ґрунтів і ґрунтового покриву.	<i>Лекція</i>	1-18	4
	Природні та антропогенні чинники деградації ґрунтів. Внесок ґрунтознавців Львівської і Харківської наукових ґрунтознавчих шкіл у розробку класифікації деградаційних процесів Внесок академіка В.В. Медведєва	<i>С/р</i>		12
	<i>Семінарське заняття №2</i> Деградація ґрунтів в Україні, географія поширення негативних явищ, причини і наслідки .	<i>Семінар</i>		4
5-6	Ерозійна деградація ґрунтів (водна ерозія ґрунтів) Причини і наслідки цього небезпечного явища. Вітрова ерозія причини і наслідки.	<i>Лекція</i>	4-10, 13	4
	<i>Семінарське заняття №3</i> Деградація ґрунтів на Львівщині, географія поширення негативних явищ. Охорона ґрунтів	<i>Семінар</i>		4

	Львівщини. Еколого-генетичні наслідки деградації ґрунтів.			
	Агровиробничі наслідки деградації ґрунтів. Фізична і механічна деградація ґрунтів. Особливості прояву деградації ґрунтів. Стан дослідження водної та вітрової ерозії за кордоном. Праця Девіда Монгомери "Ґрунти Ерозія цивілізацій." Охарактеризуйте причини і збитки водної ерозії. Види водної ерозії. Які види деградацій ви спостерігали на території вашої місцевості?	<i>С/р</i>		12
	Написання модуля 1			
7-8	Геоєкоаномальна деградація ґрунтів і ґрунтового покриву Антропогенне забруднення ґрунтів і ґрунтового покриву	<i>Лекція</i>	4-10, 13, 17, 18	4
	<i>Семінарське заняття №4:</i> Ерозійна деградація ґрунтів як найпоширеніший і найнебезпечніший вид ґрунтових деградацій. Критерії діагностики та оцінки. Охорона ґрунтів від ерозії.	<i>Семінар</i>		4
	Іригаційна та пасовищна деградації. Господарська діяльність людини, її вплив на розвиток деградаційних процесів. Заходи мінімізації забруднення ґрунтів. Проблеми поширення стихійних сміттєзвалищ.	<i>С/р</i>		12
9-10	Деградація ґрунтів, зумовлена видобутком корисних копалин, промисловістю та будівництвом. Мілітарна деградація Деградація ґрунтів, пов'язана з меліорацією. Пірогенна деградація ґрунтів та термічна деградація ґрунтів. Рекультивация земель.	<i>Лекція</i>	4, 8, 11, 12, 13, 15	4
	<i>Семінарське заняття №5:</i> Види антропогенного забруднення ґрунтів. Охорона агроландшафтів. Профілактика втрати родючості ґрунту. Депресивні регіони України за станом деградації ґрунтів і земельних ресурсів.	<i>Семінар</i>		4
	Деградація ґрунтів гірських територій. Рекультивация порушених земель для сільськогосподарських та рекреаційних цілей. Протиерозійна організація території.	<i>С/р</i>		12
11-12	Втрата родючості ґрунтів, ґрунтового, біохімічна та хімічна деградація ґрунтів. Законодавство України щодо використання та охорони земель і ґрунтів. Заходи мінімізації деградаційних процесів ґрунтів.	<i>Лекція</i>	1-18	4
	<i>Семінарське заняття №6:</i> Інші види деградації ґрунтів поширені в світі і Україні. Радіоактивне забруднення ґрунтів.	<i>Семінар</i>		4
	Особливості ведення моніторингу на деградованих ґрунтах. Заходи та законодавство щодо охорони ґрунтів в світі. Всесвітня Хартія ґрунтів.	<i>С/р</i>		12
	Написання модуля 2			